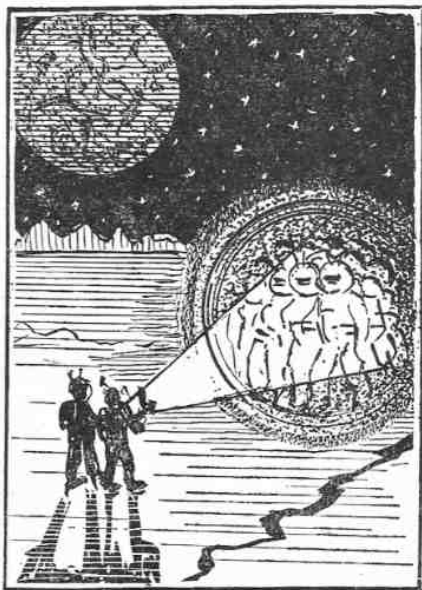

Бернд УЛЬБРИХ

НЕПОРОЗУМІННЯ

БЕРНД УЛЬБРИХ (нар. 1943 р.) — письменник НДР, автор двох збірок науково-фантастичних оповідань та низки опублікованих у антологіях і альманахах повістей, радіоес тощо. Оповідання «Непорозуміння» друкувалось у збірці «Невидиме коло» (1977 р.).

Вони вже повергались. Юпітер був останньою планетою на їхньому шляху. Обидва космонавти раділи, що ця екскурсія наближається до кінця. Але про свій політ вони між собою майже не говорили. Кассіні був невдоволений, що завдання їм дали наче якимсь початківцям, Бонда дратували спогади про залишені на супутниках зовнішніх планет дослідні станції. На пригнічений настрій космонавтів впливало і те, що протягом останніх тижнів вони майже весь час мовчали.

Усе це, безперечно, позначалося і на взаєминах космонавтів. Вони ніяк не могли знайти спільної мови. На початку подорожі, можливо, хтось із них кинув не ту фразу або вимовив її таким тоном, що його можна було витлумачити якимось не так. Власне кажучи, звичайнісіньке непорозуміння, але тепер... Їх ніби щось гризло, кожного своє. Зрештою знайшлися б інші пілоти, які з радістю, навіть з ентузіазмом, взяли б за цю справу. Адже це був політ не з тих, які у декого викликають навіть страх, оскільки вимагають великого як фізичного, так і розумового напруження. До їхнього екіпажу не ставились такі суворі вимоги, як до учасників інших експедицій, де насамперед вимагали високої наукової підготовки. Тут — нічого подібного.

Їх навіть ні про що не питали, оскільки ймовірність того, що під час польоту виникне якась небезпечна ситуація, була дуже незначною. В цьому випадку вони виявились забавками в руках начальства, яке заради економії коштів не уважно добирало учасників експедиції.

Двісті років тому, з огляду на великі витрати, що їх потребувало здійснення невідкладних важливих проектів, Земля змушена була відмовитись від дослідження далеких планет. Але тепер людство вже могло дозволити собі здійснити ці, колись другорядні плани.

Багато старих баз уже забуто й занедбано. Про деякі з них збе-

реглися лиш окремі, часто непевні дані, проте місцезнаходження інших можна було визначити точно.

Космічний корабель наближався до Юпітера. Вони хотіли почати з одинадцятого супутника.

Наближаючись, космонавти з професіональною байдужістю спостерігали за цим супутником — малесеньким небесним тілом грушоподібної форми, діаметром лиш двадцять п'ять кілометрів.

— Ти мовчиш, бо хвилюєшся,— іронічно зауважив Кассіні.

Бонд не обернувся.

— А що говорити? — буркнув він.

Кассіні прицмокнув.

— Скоро сядемо.

— Само собою, — сказав Бонд. — Навіщо ж весь час про це говорити.

— Невже ти соромишся своїх почуттів? Ти завжди був такий замкнутий?

— Почуття? — Обличчя Бонда аж побіліло від люті. — А в мене їх немає.

Кассіні ледь помітно усміхнувся.

— Це вже починає діяти мені на нерви. Чому ти не хочеш признатись, що тобі вже все остогидло. — і я, і ця наша подорож? — Він опустил руки і глибоко вдихнув повітря. — Між іншим, про себе можно сказати, що вже бачити тебе не можно

Бонд ковзнув по ньому байдужим поглядом і знову втупився в прилади.

— Заспокойся. Мені здається, ти сердишся зовсім не на мене. Ти й сам не знаєш на кого. Я певен, причиною твого настрою є щось інше. — Його слова прозвучали так, ніби він говорив про якісь дрібнички.

— Та ні. — Кассіні тихенько свиснув. — Скажи краще, як ти був підготовлений до такого завдання? Як непорочна діва до народження дитини? Тобі вони теж казали, що це справа честі?..

— Пильнуй за приладами, — мовив Бонд. — Якщо хочеш знати, мені все одно.

Кассіні знову усміхнувся.

— Брешеш. Ти просто боїшся сказати мені прямо, що я тобі остогид.

— Отакої!

— Боїшся завдати мені болю, так?

— А хоч би й так?

Обличчя Кассіні розпливлося в усмішці.

— Святий! Тобі слід було народитись тисяч дві з половиною років тому.

— Байдуже, хто коли народився.

— Чи є на світі хоч щось, що не було б тобі байдуже?

— Ти цього не зрозумієш...

— Ага, ти маєш мене за дурня?

— Не за дурня, — спокійно відповів Бонд. — Ти просто малоосвічений. Колода неотесана.

Кассіні задоволено хихикнув.

— Ти кажеш — малоосвічений? — В його тоні прозвучали саркастичні нотки. — А хто ж тут перший пілот? Хто має стільки всіляких дипломів і нагород? Хто був переможцем у змаганні пілотів з космічного восьмиборства? — Його темні очі звузилися, а на скроні пульсувала жилка.

— Ми просто не розуміємо один одного, — мовив Бонд примирливо. — Я лише мав на увазі твоє небажання визнати, що є речі, на яких ти не дуже знаєшся. Оце і все.

— Ти говориш натяками. Тобі подобається роль такого собі мудро-го повчальника. Скажеш щось, а мені аж в очах потьмариться. Ти хоч коли-небудь задумувався над тим, чому я... — Він раптом замовк, ніби

вагаючись, годі мовби знехотя промовив: — Я міг би заприсягтись, що ти нездара, ти вже давно міг би бути першим, як і всі з нашого випуску... Та зрештою, який сенс в отаких суперечках...

Бонд махнув рукою.

— Бути першим? А мені хочеться жити просто так. Начхати мені на твою кар'єру, а заодно й на мою. Я хочу мати спокій і жити, як -мені хочеться.

— Ти викручуєшся,— сказав Кассіні.— Всі ми отак, коли припече.— Від кутиків рота у нього прорізулися дві глибокі зморшки.— Дурна звичка — розводитися отут про високі матерії. Де ми цього навчилися?

Бонд тільки мовчки знизав плечима. Вся його увага була сконцентрована на маневруванні по зближенню з супутником.

Під ними пропливала кам'яниста поверхня. Під час другого обльоту вони помітили куполоподібну станцію з кількома допоміжними будівлями. На жодній з космічних карт не було навіть натяку на існування цієї бази. Але таке траплялось уже не вперше, і вони сприйняли це непорозуміння без зайвих слів.

Бонд передав Кассіні ручне управління. Купол станції повільно наближався. Зовні будова справляла непогане враження: ніяких ознак занедбаності, не видно навіть слідів від ударів метеоритів.

Перший пілот посадив космічний корабель з точністю до сантиметра. Бонд не відчув навіть струсу. Він схвально кивнув.

— Тобі таки не дарма давали диплом.

Кассіні недовіркою глянув на нього.

— Ми зможемо пізніше продовжити суперечку. А тепер треба оглянути цей склад.

Вони зійшли з корабля на поверхню супутника. Перед їхнім зором відкрилась та сама картина: скелі, темрява під чорним небом, кілька далеких яскравих зірок. Сонце було дуже далеко — малесеньке, чуже.

Єдиними джерелами світла були прожектори, що, похитуючись в гакт крокам, розтинали довоколишню темряву. Космонавти поспішали до забутої станції. Їхня хода нагадувала па якогось химерного танцю. Бонд ішов обережно, перевальцем, як ведмідь, а Кассіні з спритністю дикого kota стрибками посувався вперед.

Довкола простягалася широка рівнина з рельєфним горизонтом, гмяно освітленим величезною кулею Юпітера, що буквально за лічені секунди змінював своє обличчя — від гримаси диявола до ангельського лику.

— Обережно! — крикнув Кассіні. Перед ними зяяла бездонна розколина, проте не настільки широка, щоб становити серйозну перешкоду.

Трохи розігнавшись, вони перестрибнули на протилежний бік провалля. Вже там Кассіні мовив:

— Ти міг би принаймні подякувати.

Бонд усміхнувся.

— Я не знав, що ти надаєш цьому якогось значення.

— Ну, гаразд.— Кассіні швидко ішов попереду.— Надалі будь обережніший.

Вони пішли швидше.

...Зовнішній шлюз був відчинений. Зайшовши в приміщення, космонавти побачили, що і всередині вхід не задраний. На всіх інших станціях, де їм доводилось бувати, все було зачинено, згідно з інструкціями.

Перезирнувшись, вони зрозуміли один одного без слів. Бонд підійшов до протилежної стіни, знайшов панель щитка управління і відчинив люк.

Атомний блок станції в зразковому стані! Це була ядерна електростанція середньої потужності. В центрі атомного комплексу, мабуть, ще діяли агрегати. Це здивувало космонавтів більше, ніж відкритий шлюз.

Бонд натиснув на кнопку. Стулки воріт шлюзу лягли точно в пази. Через кілька секунд космонавти почули шипіння повітря, що заповнювало приміщення. Бонд поставив станцію під атмосферний тиск. Повітря ніде не просочувалось назовні. Контрольні прилади показували абсолютну герметичність усіх відсіків станції.

Кассіні кивнув Бондові. Вони зняли шоломи. Специфічний дух стерильності: повітря з контейнерів завжди таке — ні затхле, ні свіже.

— Увімкни світло!

Бонд знайшов потрібну кнопку. Спалахнули електросвітильники. Тіні розтанули, приміщення залило яскраве світло.

Космонавти відчинили внутрішні ворота. Перед ними простягся довгий коридор: очевидно, це був головний хід до диспетчерського центру. Коридор аж сяяв чистотою.

Коли вони пройшли кроків десять, Бонд зупинився. На відстані кількох метрів перед ними постала якась тінь: наче тонка, сіра вуаль, закриваючи все, перекрила їм шлях. В першу мить Бонд подумав, що йому те привиділось. Він кілька разів заплющив і розплющив очі, аж повіки заболіли. Проте та ледь помітна запона не зникла.

— Що там таке?— запитав Кассіні.

Бонд показав йому.

Кассіні роззірнувся довкола і з сумнівом похитав головою.

— Ти просто перевтомився.

— Протри краще свої очі,— прошепотів Бонд.

Вони напружено дивилися вперед. І враз Бонду здалося, що на сірому тлі чітко вирізились контури людського тіла. Він увесь наче зачкяк від напруження. В коридорі наче прояснилося, але перед очима, як і раніше, залишалась сіра завіса...

Кассіні випростався.

— Я нічого не бачу,— сказав він.— Нічого сірого, ніякої «вуалі». Я бачу кінець коридора так само чітко, як і оцю стіну біля мене. Не дурій, хлопче.

Не звертаючи уваги на Бонда, він пішов далі.

Бонд мовчав. У нього не було бажання щось пояснювати. Він просто не знаходив слів, щоб описати побачене. Та й навіщо? Щоб виставити себе на посміх? Зрештою, може, то йому й справді тільки привиділось. Та воно й не дивно після всього, адже вони вже кілька тижнів виконують це безглузде завдання, перевіряючи старі станції, літаючи від руїни до руїни. Нічого нового. Це було завдання для початківців, або ж для роботів. Він незадоволено пішов слідом за першим пілотом.

Вони оглядали житлові приміщення персоналу станції. Всюди та сама картина: у кімнатах є все потрібне, але неприбрано; довкола в безладі розкидані особисті речі: книжки, годинники, фотографії близьких. Складалось враження, ніби обслуга станції в поспіху залишила приміщення. Проте ніде не видно було нічого такого, що свідчило б про якісь надзвичайні події. В ідальні стояв накритий обідній стіл. На тарілках лежали засохлі залишки їжі. Тут двісті років тому обідав персонал станції.

Кассіні порахував столові прибори. Їх виявилось тридцять чотири.

— Дивно,— зауважив він.— Таке враження, наче вони зараз повернуться.

— Давай подивимося журнал чергового по станції,— сказав Бонд.

Коли вони бігли коридором до центрального пульта, Бонд зупинився й прислухався.

Кассіні зупинився й собі.

— Що таке?

— Мені здалось, ніби я почув голоси.

— Дозволь тобі нагадати, що станція була без повітря.— Губи Кассіні скривилися в іронічній посмішці.— О боже, тут же була пустка. В тебе, мабуть, знову здають нерви.— Він все ще усміхався, хоч в голосі його вчувались тривожні нотки.

Бонд провів рукою по лобі: «Може, і справді нерви...» — подумав він, змушуючи себе зосередитись.

Протягом чотирьох тижнів вони гасали від супутника до супутника, оглядали колись покинуті землянами бази, намагаючись визначити, чи можна ними користуватись. Руїни, майже всюди руїни, суцільні пустки. Деякі станції, щоправда, вціліли, але, простоявши двісті років без дії, тепер нагадували обтягнені пергаментом кістяки. Запустіння всередині будівель гнітило ще більше, ніж вигляд руїн.

Якусь мить Бонд перебирав у думках пережите, потім раптом спохватився й поспішив за Кассіні.

Поперед них і слідом за ними, завжди на однаковій відстані, не наближаючись і не віддаляючись, затримуючись і зупиняючись разом з ними, летіли, наче їхні тіні, сірі «вуалі». Здавалось, вони навіть перешіптувались між собою, але той шепіт був тихішим за людське дихання й зливався з шелестінням скафандрів.

Кассіні відрегулював освітлення, надавши йому жовтуватого відтінку. Центральний пульт був такого ж типу, як і на інших станціях. Тут містилося все кібернетичне обладнання управління з усіма важливими елементами; агрегат забезпечення повітря з кондиціонером, прилади радіоспостереження, енергоблок, що лише на чверть виступав над підлогою.

Гідроцистерни для добування кисню були порожні, радіоприлади не працювали, екрани не світилися, кондиціонер вимкнутий. Центральний кібернетичний пристрій був також відключений від джерел живлення. На жодному з датчиків, що показували наявність струму, стрілки не піднімалися за нульову позначку. І незважаючи на це, ядерний реактор постачав енергію. Але ж куди, для чого?

Бонд приклав долоню до обшивки. Тепла. Він відчув ледь помітну вібрацію. Вольтметри й амперметри показували, що працює установка середньої потужності. Але що споживає ту енергію і для чого?

Вони ще раз перевірили всі агрегати. Нічого не було ввімкнено. Жоден з приладів не працював.

Кассіні скрушно похитав головою.

— Нічого не можу зрозуміти. Давай послухаємо їхні записи в журналі, якщо вони не забрали його з собою.

Ім пощастило. Обслуга станції залишила журнал на місці. Це був оригінал. Кассіні знайшов записи останнього дня. З кібернетичного приладу почувся дзвінкий голос, назвав дату.

— Двісті двадцять років тому,— прошепотів Бонд.

Далі йшли звичні записи нічного чергового про ступінь випромінювань й падіння метеоритів, повідомлення про погоду.

У чергового, що заступив уранці, був буркотливий голос. Говорив він стомлено й неохоче, лише на якусь хвилину пожвавішав, коли передавав повідомлення, що якийсь Раммон щойно успішно завершив свої експерименти з газом, який викликає сонну хворобу. Вечір буде вільний від роботи, додав буркотливий голос.

Десь близько одинадцятої години голос повідомив, що неподалік пролітає метеорит, назвав дані його траєкторії, розмір і швидкість. Через півгодини він виправив свою помилку: згаданий метеорит виявився космічним кораблем, з яким ніяк не налагоджувався радіозв'язок. Потім корабель несподівано змінив напрямок польоту і взяв курс на одинадцятий супутник Юпітера.

Радіозв'язку все ще не було.

До повідомлень чергового підключився комендант станції. Він першим висловив припущення, то той літаючий об'єкт може бути неземного походження.

Бонд і Кассіні з дедалі зростаючим напруженням прислухалися до суперечок між членами екіпажу станції.

Бонд кілька разів крадькома поглядав на Кассіні. На його превеликий подив, обличчя того виражало тільки замріяність. Та коли

Кассіні помітив, що Бонд стежить за ним, його обличчя враз стало замкнутим, як і завжди.

За чверть години проблема вирішилась сама собою: об'єкт суперечок опустився приблизно на відстані двохсот метрів від станції — це був неземний космічний корабель.

Кассіні засміявся.

— Ти коли-небудь чув про контакти з інопланетянами?

Бонд не відповів. Він, зіщулившись, застиг у кріслі. Руки його, що лежали на пульті кібернетичної установки, стискали якийсь білий, схожий на панцир черепахи, прилад.

Кассіні рвучко підвівся. Схопивши товариша за плечі, він струснув його й відтягнув назад.

Бонд важко зітхнув, розплющив очі й здивовано глянув на Кассіні.

— Що трапилось? — запитав він. Його широке обличчя було бліде й наче застигло.

— Ти відключився, — відповів Кассіні.

Бонд не розуміючи дивився на нього.

— Я? Ага, так. Можливо, я на якусь мить заснув. Пробаці! Що ж сталося з тим космічним кораблем?

Кассіні недовірливо примружив очі. Він був майже переконаний, що Бонд говорив неправду. Але чому? Не зводячи очей з Бонда, він відкинувся на спинку крісла.

— Що з тобою? У тебе тремтять руки. Ти якийсь дивний.

Бонд уважно подивився на свої руки, потім склав їх, щоб приховати тремтіння, й випростався. Його губи стислися в тоненьку смужку. З-під кушуватих брів гостро поблискували маленькі очиці.

— Ну гаразд. Мені вже знову о'кей. Давай слухати далі.

Поки Кассіні знову вмикав кристалик, Бонд крадькома дивився на маленький овальний прилад на столі. Він зміг пригадати тільки, що той прилад йому заважав, і він хотів переставити його на інше місце. А потім...

Він уважно оглянув усе приміщення, але його погляд не відзначив нічого незвичайного. Сірі «вуалі» зникли. А можливо, він їх не помічав тепер лише тому, що вони не рухались.

Голос коменданта тепер стихився майже до шепоту. Очевидно, він докладав неабияких зусиль, щоб стримати збудження.

«Вони вийшли з корабля. У них дивний вигляд. Їх троє; якісь веретеноподібні гранчасті корпуси, на одному кінці стовщення у вигляді лійки. Вони дуже гнучкі, наче гумові. Голів і кінцівок розгледіти не можна. Можливо, це машини, роботи, яких пришельці послали поперед себе. Рухаються вони горизонтально, лійкою вперед. Ось вони заметушилися навколо космічного корабля, величезного циліндра з опуклими кінцями. Тепер випростались. Ширяючи над поверхнею, закружляли навколо якогось предмета. Разом з ним вони наближаються до станції. Залишилось сто метрів. Вони зупинилися. Той предмет схожий на гармату. На своєрідному лафеті лежить гранчаста труба з розширенням, як у духового музичного інструмента, отвором. Вона спрямована на станцію. Ось вони відходять назад. Предмет залишився на місці. Що ж воно таке? Яке його призначення? Можливо, будуть щось робити для налагодження контакту. А може, це прилад для фотографування?»

Комендант замовк. Очевидно, він чогось чекав. Бонд і Кассіні перезирнулися. Кассіні скептично звів брови й похитав головою.

Бонд нахилився до нього й збуджено прошепотів:

— Десь я вже чув про таке. Там космонавти нібито безслідно зникли. Пошуки були безуспішними, і там також усе залишилось, як було. Я тільки вже не пам'ятаю, де це трапилось. Якась дуже давня історія. А може, просто легенда.

Перш ніж Кассіні встиг відповісти, комендант заговорив знову:

«З предметом щось діється. З отвору труби виходлюється червоне

полум'я. Бр-р... якесь неприємне передчуття... Хоча здається просто неймовірним, щоб то була зброя. Ми змушені вичікувати. Я дав розпорядження, щоб ніхто не залишав станції...»

Знову пауза. Бонд і Кассіні майже фізично відчували те гнітюче напруження, що нависло над членами обслуги станції. І раптом комендант закричав на весь голос: «Раммоне! Що ти робиш? Хай тобі чорт!»

Почувся якийсь безладний гуркіт, далекі збуджені голоси. Хтось крикнув, ще хтось заверещав, як дитина. На мить запала тиша, тоді — безладне багатоголосся цілого натовпу, уривки окремих фраз, незрозумілі слова. Потім знову почувся голос коменданта. Мова його була приглушена, говорив він повільно; немовби язик погано слухався його:

«У Раммона не витримали нерви. Він вирішив, що той предмет є не що інше, як зброя. Страх потьмарив йому розум. З допомогою станційної лазерної установки він знищив тих трьох разом з їхнім приладом. Так, не витримали нерви. Мабуть, наслідки перевтоми. Мадера зробив Раммону укол і він заснув. Що ж тепер буде? Ми можемо тільки сподіватись, що вони не розцінять це, як агресивний акт — слабенька надія — і не відплатять нам тим самим. Адже це було просто непорозуміння, кляте непорозуміння.»

Комендант замовк, потім знову почувся його голос, але вже нічого не можна було зрозуміти, проривались лише окремі звуки, й тільки ім'я «Раммон» кілька разів виникало серед тієї мішанини слів. Нарешті голос потонув у хрипких зойках і стогоні, потім ще раз прорвався придушеним криком, щоб за мить замовкнути назавсім.

Запис закінчився. Бонд і Кассіні якийсь час ще дивилися на кристалик, наче чогось чекаючи.

Кассіні перший звів очі й обернувся до Бонда.

— Все це звучить не дуже переконливо, — мовив він. — Я маю на увазі отой інопланетний космічний корабель. Проте все-таки щось трапилось. Але що? Повинна ж бути якась розгадка. Можливо, вона зовсім проста.

Він опустив голову на руки. Його пальці обмацували обличчя, ніби якийсь сторонній предмет. У нього був дуже стомлений вигляд, і це стурбувало Бонда. Він враз відчув себе зовсім спустошеним, немовби втома та перейшла і в його тіло.

Бонд похитав головою й хотів був щось сказати, але Кассіні підняв руку:

— Чекай-но! А що, коли той божевільний провадив якісь маніпуляції з своїми небезпечними газами, з галюціногенами? Десь, може, закрив не досить герметично, й гази просочились. От вони й почали фантазувати, потім повибігали з приміщення станції й загинули. Повітрям, що вирвалось назовні, їх могло відкинути у космос, і їх не знайшли.

— Ні, ні! — енергійно заперечив Бонд. Але, говорячи це, він якось безпорадно махнув рукою, і його слова ніби зависли в повітрі. — Як тобі це пояснити? Дозволь, я перевірю.

— Що ти хочеш робити?

— Коли я недавно доторкнувся до отого білого предмета, то виявив щось дуже дивне...

— Точніше!

— Я хочу знову це зробити... Якщо все буде як перше, тоді ми про все поговоримо. Або ж ти спробуєш сам...

Обличчя Кассіні було незворушне. Лише в очах з'явилася якась настороженість. Він повільно мовив:

— Ну гаразд. А що ж мені при цьому робити?

— Ти спостерігай за мною. Коли зі мною діятиметься щось ненормальне, або... якась небезпека, тоді відтягни мене від того предмета. Але сам його не торкайся.

Кассіні, вагаючись, кивнув головою:

— Гаразд, починай.

Бонд поклав обидві долоні на гладенький овальний предмет. Кассіні напружено дивився на нього.

Цього разу Бонд не заплющував очей. Кассіні помітив у них якийсь невиразний блиск, немовби той погляд був спрямований кудись у безмежну далечінь. Губи Бонда ворухнулись, але Кассіні не чув звуку. Час від часу Бонд крутив головою, наче розмовляючи одночасно з багатьма попеременно, махав то однією, то другою рукою, але не зробив жодного жесту обома руками. Коли невидючий погляд Бонда зупинився на Кассіні, той, нарешті, рвучко підвівся й відсмикнув товариша назад.

Якусь хвилину Бонд мляво лежав у своєму кріслі. Потім підвів голову, протер очі, кілька разів подлескав кінчиками пальців себе по підборіддю й по щоках, ніби хотів відновити чутливість шкіри.

— Вони тут,— мовив він і засміявся.

— Хто?

— Обслуга.

— Обслуга станції? Ти збожеволів.

— Таке враження, ніби вони ще живі.

— Вони загинули двісті років тому.

— Переконайся сам.

Кассіні знизав плечима, підвівся й пересів на місце Бонда. Протягнувши руки, він повільно опустив їх на овальний предмет.

— Ще одне,— зауважив Бонд.— Не кажи їм, скільки минуло часу... Вони переконані, що минуло всього два дні.

Кассіні посміхнувся й рішуче поклав долоні на таємничий предмет.

Стіни приміщення зблякли, агрегати враз перетворились на дим, з якого в радіусі метрів десяти утворилась непорушна стіна. Кассіні побачив людей, що розгублено стовпились довкола. Він порахував їх, беззвучно ворухаючи губами. Тридцять чотири.

Якийсь маленький товстий чоловічок виступив наперед. У своєму старомодному грубесному скафандрі з відкинутим назад шоломом він був схожий на квадрат.

— Огролюков, комендант науково-дослідної станції «Юпітер-одинадцять». Добре, що ви так швидко прилетіли. Ми вже два дні сидимо у цій мишоловці. Вони ще тут?

— Хто?

— Інопланетяни. Циліндроподібний космічний корабель.

— Ага...— Кассіні похитав головою.— Вони зникли безслідно. А що ж все-таки сталось?

Комендант розгублено глянув на нього.

— Ми не знаємо,— мовив він.— Після того, як Раммон різонув по них лазером, ми відчули, ніби якась страшна сила підхопила нас і кудись збурнула. Ніхто з нас не пам'ятає, як все це сталось, бо всі ми знепритомніли. А коли прийшли до пам'яті, то всі ми вже були тут... Це ніби якась гумова камера, сірі еластичні стіни, якась куля, розумієте. Ми не можемо звідси вибратись. Вже два дні ми сперечаємось, чи чужинці задалегідь усе так запланували, чи то була їхня відповідь на той вчинок Раммона.

— Як же вам допомогти?

— Ваш приятель сказав...

— Мій другий пілот?

— Він сказав, що добрався до нас з допомогою якогось овального предмета. Я точно знаю, що в нас нічого такого не було. Вони, мабуть, проникли всередину станції. Щастя, що вони спроводили нас у цю камеру. Ми б загинули, якби вони відкрили шлюзи. Визволить нас звідси. Мусить же бути якийсь вихід звідси... Повітря тут уже задушливе, і ми вже два дні нічого не їли.

— Шкода вашого обіду,— пожартував Кассіні.

Отролюков сумно усміхнувся.

— Це сталося десь близько дванадцятої години,— мовив він.

— Гарзд,— сказав Кассіні.— Ми подумаємо, як можна вам допомогти.

Він підняв руки. Натовп враз зник, ніби розвіявшись у повітрі. Якусь мить Кассіні не відчував нічого, а тоді враз усвідомив, що він знову сидить у кріслі. Бонд стояв поруч і дивився на нього.

— Чого витріщився,— невдоволено буркнув Кассіні.— Це якісь кляті чари.— Він на хвилину замислився.— Вони сконструювали прилад, який викликає галюцинації. Біс його знає, з якою метою це зроблено. А може, то просто така гра? Але ж вони знайшли шлях до підсвідомості. Напевне, на Землі розберуться, як діє ця штука. Та проблема в тому, як її туди переправити.— Він дивився на Бонда, чекаючи, що той скаже.— Як ти гадаєш?

— Навіть не знаю, що й відповісти.— Бонд нервово поворушив пальцями.— Твоя теорія дуже проста, а твої висновки надто скороспілі. А що, коли все зовсім не так?

Бонд підвівся з крісла, неспокійно пройшовся туди й сюди.

— А якщо вони все-таки живі? Я знаю, знаю,— це звучить фантастично. Я хотів би тебе в цьому переконати. Але як?

Кассіні вичікувально мовчав. «Що має на увазі Бонд? — розмірковував він.— Нехай би вже все сказав. Треба його якимось вивести з цього стану».

Бонд відвернувся. Промовистий погляд Кассіні, в якому Бонд прочитав усе, не висловлене колегою за минулі тижні, ще більше збентежив його. Оця раптова відвертість Кассіні. Можливо, це спроба подолати відчуженість у їхніх взаєминах?

— Ми пережили багато такого, що нас роз'єднало...— Бонд роздратовано обірвав фразу. Йому раптом здалося, що він виступає в ролі дитини, яка запобігає перед дорослими. Адже це безглуздо. Кассіні його не зрозуміє. А може, його аргументи й справді не витримують ніякої критики. І взагалі, як можна наполягати на чомусь, чого він і сам не може пояснити? Він просто заплутався в своїх сумнівах. Дійсність чи фікція? А може, то звичайні галюцинації? Помовчавши трохи, він рішуче сказав:

— Їм потрібна допомога.— Голос його прозвучав різко.— Інопланетяни замкнули їх у цю пастку...— Він затнувся.

— Не відривайся від дійсності,— поблажливо мовив Кассіні.— Можливо, це справді якийсь цікавий винахід. Якщо ми зможемо розгадати його суть, наука буде нам вдячна. Можливо, він знайде якимсь застосування в медицині, наприклад, для встановлення діагнозу чи лікування душевних захворювань, або ж з його допомогою можна буде виявити приховані резерви інтелекту. Напевне, винахідником цього предмета був геній. А генії народжуються тільки раз на тисячу років. Не дивно, що досі такого не винайшли вдруге.

— Нам цілуватимуть руки! — Бонд іронічно усміхнувся.

— Бонд! — крикнув Кассіні.— Невже ти не можеш збагнути, які шанси відкриваються перед нами! Спробуй ще раз. Ти переконаєшся, що вони там весь час діють і на все реагують відповідно до твоїх уявлень. Це так, я певен. Іноді ж це схоже на те, ніби хтось чи щось впливає на тебе ззовні, ніби це не твої власні почуття, а щось чуже, навіяне. Неначе гіпноз! Ось спробуй іще. Якщо ти будеш уважний, то помітиш це сам.

Бонд схопив Кассіні за плечі.

— А коли уявити, що вони справді існують, оті інопланетяни?

Кассіні вивільнився з його рук, відвернувся й затарабанив пальцями по столу. А з Бонда немов вилився довго стримуваний потік сдів:

— Чужинці діяли цілком логічно. Вони знешкодили своїх противників, залишивши їх живими. Помістили їх поза простором і часом,

щоб ті їм не заважали виконувати завдання. Потім спокійно все оглянули, провели свої дослідження й знову полетіли. А щоб не дістати кулю в спину, вони залишили їх у тій камері, сподіваючись, що контрольні станції Землі їх там знайдуть. Вони забезпечили високий коефіцієнт надійності: двісті двадцять років для зачинених у камері людей дорівнювали двом дням. Тепер у них там залишилось кисню всього на дві години.

На підкріплення своїх слів він зробив жест рукою, ніби щось окреслюючи в просторі. Тоді безнадійно опустив руку.

Обличчя Кассіні залишалось незворушним. Здавалось, він поринув у роздуми. Коли Бонд замовк, він добродушно усміхнувся.

— Що ж, все це дуже цікаво, захоплююча історія. Але ми повинні думати про факти.

«То повір же мені!» — мало не крикнув Бонд. Проте він добре розумів, що і цей крик його душі залишиться без відповіді. Вони були дуже далекі одне від одного, між ними стояла глуха стіна непорозуміння. Він проклинав те завдання, яке так роз'єднало їх. Але де ж почалась, власне, ота відчуженість?

Руки його безвільно опустились, він почував себе зовсім спустошеним. Що ж, можливо, він і справді зафантазувався, теорія Кассіні була простіша й імовірніша. Якусь хвилю помовчавши, він нерішуче запитав:

— Що ж мені робити? — Його погляд не відривався від обличчя Кассіні.

Тоном, що не допускав заперечень, Кассіні наказав:

— Бери той предмет. Я буду вести тебе, поки ми не прийдемо в наш космічний корабель. — Здавалось, йому коштувало неабияких зусиль примусити себе дивитись на Бонда. Потім він якось незграбно відвернувся.

— Ти ж їх уб'єш, — тихо мовив Бонд. — Ти знаєш, для якого агрегату подає струм реактор? — Перш ніж Кассіні встиг відповісти, він вигукнув: — Ось для цього! — І показав на овальну черепаху. — Без дротів.

— Що ж тебе так хвилює? — запитав Кассіні.

— Адже ми не знаємо, який у нього радіус дії. А якщо цей прилад надворі відімкнеться, і вони справді... Отак не підготовлено... Вони можуть загинути... — Бонд задихався від хвилювання. — Уяви собі, що вони сидять у мильній бульбашці, з'єднаній з оцим приладом. Якщо ми перенесемо його на інше місце, то, очевидно, він потягне за собою і той балон. У безповітряному просторі для них це означає смерть... — Він закашлявся, глянув на Кассіні й зніяковіло усміхнувся. — Я дивак. Розумієш, мене не залишає нав'язлива ідея...

— Напевне, — погодився Кассіні. — Мені це знайоме. Щось засяде в голову і ніяк його звідти не викинеш. В таких випадках існує небезпека зовсім втратити здатність тверезо мислити. А я ж відповідаю за тебе. — І з незвичною для нього теплою промовив: — Ходімо. Все інше — дурниці.

Неначе сновида, Бонд підійшов до столу і взяв у руки овальний предмет. В ту ж мить приміщення центрального диспетчерського пункту розпливлося в сірому тумані, а він сам уже не відчув, як Кассіні взяв його за руку й повів коридором до вихідного шлюзу. Губи його швидко ворушились, немовби він розмовляв з кимось невидимим. Щойно напружене обличчя розслабилось, погляд пом'якшав. Нарешті він усміхнувся, ніби враз позбувся турбот і клопотів, що так гнітили його.

Кассіні швидко йшов коридором. Слідом за космонавтами, безперешкодно проходячи крізь тіло Бонда й крізь усі стіни, тяглась миготлива, майже непомітна нитка. Початок її губився усередині овального предмета, а кінець сягав трансформатора ядерного реактора,

Кассіні примкнув шоломи скафандрів. Через кілька секунд вони вийшли з приміщення станції, і за ними зачинився зовнішній шлюз. Кассіні вів Бонда крізь непривітну порожнечу супутника Юпітера. Темрява стояла така ж, як і тоді, коли вони прилетіли, велетенська планета опустилась за обрій. Наче світлий ланцюг, крізь темряву тяглась нитка енергопостачання. Проте яскравість її зменшувалась з кожним їхнім кроком.

Без особливих труднощів вони перестрибнули розколину. До космічного корабля залишалось ще метрів п'ятдесят. Енергонитка три-вожно заколивалась, померкла й за мить погасла зовсім.

Кассіні відчув, що Бонд упирається. Він міцніше стиснув його руку.

— Пустити! — хрипко крикнув той.

Кассіні ступив крок назад, незвичний вираз обличчя колеги вразив його.

М'які щоки Бонда і все обличчя враз наче скам'яніли, а очі, що завжди ледь виглядали з-під повік, викотились з орбіт. Із страшенною силою він жбурнув овальний предмет кудись у темряву, на хвилину низько схилив голову, тоді випростався й заговорив:

— Ми убивці.— Його тихий голос звучав надтріснуто й непевно. Вони мало не загинули через нашу безвідповідальність. Чому ти не йняв мені віри? Проте, звідки ти міг знати? Пробач, що я тобі дорікаю.

Кассіні безпорадно дивився в темряву. Та ось він обернувся, промінь його ліхтаря освітив обличчя Бонда, й Кассіні аж відсахнувся по щоках у того котилися сльози.

— Ходімо,— лагідно мовив Кассіні.— Ходімо в наш корабель. Заспокойся.

Він обережно взяв Бонда за руку, наміряючись рушити до свого космічного корабля. І враз наче прикипів до місця.

На відстані кількох десятків метрів від них у темряві коливалась якась інертна маса. Було видно, як у промені прожектора з неї виділялися якісь нечітко окреслені постаті... Постаті людей у старомодних, незграбних скафандрах. Вони повільно й безладно наближались... Кассіні гарячково рахував. Їх було десь більше тридцяти...

*З німецької переклав
Юрій МИХАЙЛЮК*
